Kuntaliiton lausunto - Liikenne 12 -suunnitelma

Liikenne- ja viestintävaliokunta 6.3.2026

Johanna Vilkuna

Liikenne 12 kuntanäkökulmasta

- Liikenne 12:a tulisi tarjota **yli hallituskausien kestävä näkymä** rahoitukselle, perusväylänpidolle ja liikennejärjestelmän kehittämiselle.
- Kunnille tärkeää olisi, että suunnitelma selkeyttäisi valtion tavoitteet ja priorisoinnit, joihin valtio sitoutuu.
- **Kaupunkiseutujen ja kuntien merkitys saavutettavuudessa ja talouden vetureina** tulisi tunnistaa paremmin.
- Kuntien ja valtion **yhteistyötä ja yhteishankkeita tarvitaan**, jotta liikkuminen ja kuljetukset toimivat ja huoltovarmuudesta huolehditaan. Kunnat eivät kuitenkaan ole valtion rahoitusvajeen paikkaajia.
- Valtion ja kuntien yhteistyön tulee olla kunnan ja valtion **vastuisiin perustuvaa** myös kustannusjakojen osalta.

Kustannusten valuminen kuntiin

- **Kehittämisrahoituksen vähyys** lisää painetta kuntien maksuosuuksiin valtion hankkeissa. Valtion osuus **MAL-investointeihin** on riittämätön.
- Valtion tuet **kaupunkiseutujen joukkoliikenteelle** sekä kuntien katuverkon **kävely- ja pyöräilyinfralle** ovat painuneet liian mataliksi. Valtion tuettava kaupunkiseutuja joukkoliikenteen pitämisessä kohtuuhintaisena ja houkuttelevana.
- Valtio määrittelee **kansallisesti tärkeän lentoasemaverkoston**. Mahdollisista muutoksista päätetään erikseen - vastuita lentoasemista ei tule sälyttää kaupungeille.
- **Pitkämatkaisen raskaan liikenteen tauko- ja latauspaikat** ovat logistiikan edellytys. Valtion on otettava johtovastuu toteutuksessa ja rahoituksessa. Kuntien tehtävänä on mahdollistaa sijainteja. Emme näe perusteita valtakunnallisen kustannusjakomallin muodostamiselle.
- Liikenneviranomaiset ehdottelevat kunnille **vähäliikenteisten maanteiden muuttamista kuntien vastuulla olevaksi** yksityistieksi tai jopa kaduksi. Valtion on vastattava jatkossakin oman tieverkkonsa ylläpidosta – myös alemmalla verkolla.
- **Kuntien pakko-osakkuuden** mahdollistaminen **tiekunnissa** ei edistä norminpurkua vaan lisää byrokratiaa ja voi viedä resursseja itse avustamiselta.

Miten eteenpäin

Liikenteen rahoitus vaikuttavaksi ja pitkäjänteiseksi – EU vipu käyttöön

- Varmistetaan perusväylänpidon ja kehittämisen monivuotinen rahoituskehys ja nostetaan valtion panostukset MAL sopimusten kaupunkikehitystä palveleviin investointeihin vaikuttavalle tasolle.
- Vaikutetaan siihen, että CEF ja muut EU:n uudet rahoitusvälineet kohdentuvat kaksoiskäyttöön TEN-T-verkolle, ml. kaupunkisolmukohdat, sotilaallisen liikkuvuuden ja rajat ylittävien hankkeiden lisäksi.
- Ohjataan tieliikenteen päästökaupan huutokauppatulot konkreettisesti liikenteen käyttövoimamurroksen vauhdittamiseen ja kestävään liikkumiseen koko maassa.

Valtion liikennevastuut valtiolla – kaupunkien investointikyky turvataan

- Lopetetaan valtion vastuiden hivuttaminen kunnille ml. infrahankkeet, vähäliikenteiset maantiet, taukopaikat, lentoasemat. Yhteistyön perustaksi lakisääteiset tehtävät ja kumppanuus.

Joukkoliikenne ja kestävä liikkuminen etusijalle

- Tuetaan valtionavustuksin kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kilpailukyvyn turvaamista ja pitämistä kohtuuhintaisena
- Varmistetaan valtion ostaman henkilöjuna-liikenteen kilpailutuksen edellyttämä lisärahoitus, jotta alueiden saavutettavuus ei 2030 luvulla heikkene.

Kiitos.

Johanna Vilkuna, kehittämispäällikkö (liikenne)

etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

CC BY

www.kuntaliitto.fi